

Ολοκληρώνεται το έργο της αποκατάστασης τριών μεταβυζαντινών εκκλησιών στον Έβρο

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Στο στάδιο της ολοκλήρωσης βρίσκεται το έργο της αποκατάστασης και διαμόρφωσης του περιβάλλοντος χώρου τριών μεταβυζαντινών εκκλησιών της κοιλάδας του Ερυθροποτάμου, στον Έβρο: του Αγίου Αθανασίου Μεταξάδων, του Αγίου Παντελεήμονα Παλιουρίου και του Αγίου Αθανασίου Αλεποχωρίου, που υλοποιεί το Υπουργείο Πολιτισμού, δια της Εφορείας Αρχαιοτήτων Έβρου, με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης.

Παράλληλα, ολοκληρώθηκε το ερευνητικό πρόγραμμα, που εκπόνησε η Διεύθυνση Αναστήλωσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων του ΥΠΠΟ και το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης για τη μορφολογική αποκατάσταση και τη λειτουργική ένταξη της Καστροπολιτείας του Διδυμοτείχου, στον ιστό της σύγχρονης πόλης. Το έργο της στερέωσης, αποκατάστασης και ανάδειξης του Κάστρου εισέρχεται σε φάση υλοποίησης στη βάση των αποτελεσμάτων του ερευνητικού προγράμματος για τη διερεύνηση των δυνατοτήτων και των μεθόδων

αποκατάστασης του μνημειακού συνόλου.

Η Υπουργός Πολιτισμού, **Λίνα Μενδώνη**, δήλωσε:

«Η Θράκη -ο Έβρος ειδικότερα- αποτελούσε, ανέκαθεν, τόπο σπουδαίων πολυπολιτισμικών συνθέσεων. Το **Υπουργείο Πολιτισμού**, πρόσφατα, στο πλαίσιο του κυβερνητικού στρατηγικού σχεδίου, για την ανασυγκρότηση της περιοχής, υλοποιεί στην Περιφερειακή Ενότητα του Έβρου έργα 40.000.000 ευρώ περίπου, από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και του ΕΣΠΑ, σε στενή συνεργασία με την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης. Στο σχεδιασμό του περιλαμβάνονται έργα για τη δημιουργία σύγχρονων υποδομών, για την τόνωση του τοπικού πολιτιστικού αποθέματος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και έργα για την προστασία αρχαιολογικών χώρων και την αποκατάσταση μνημείων, όλων των περιόδων. Προτεραιότητα για το Υπουργείο Πολιτισμού αποτελούν τα έργα στο Διδυμότειχο για την διάσωση και η ανάδειξη της πολιτιστικής του ταυτότητας, στη μεγάλη ιστορική διαχρονία. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και το έργο της αποκατάστασης των τριών μικρών ναών μεταβυζαντινής εποχής, στην περιοχή της κοιλάδας του Ερυθροποτάμου. Στον σχεδιασμό μας με τα έργα πολιτισμού που υλοποιούμε σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης εντάσσεται η αποκατάσταση του Κάστρου του Διδυμοτείχου. Η πολυπλοκότητα και η σπουδαιότητα του έργου κατέστησαν αναγκαία την εκπόνηση διεπιστημονικής έρευνας προκειμένου να συνεκτιμηθεί, στο σύνολό του, το εύρος των επεμβάσεων που απαιτούνται για την δομική, αισθητική αλλά και τη λειτουργική αποκατάσταση του μνημειακού συνόλου του Κάστρου που βρίσκεται σε άμεση σύνδεση με τον σύγχρονο αστικό ιστό του Διδυμοτείχου. Μετά τη γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, επί των προτάσεων του ερευνητικού προγράμματος, θα ακολουθήσει η διαδικασία υλοποίησης του έργου, όπως έχουμε δεσμευτεί. Παράλληλα, οι εργασίες συντήρησης, προστασίας και αποκατάστασης του Τεμένους Βαγιαζήτ προχωρούν με εντατικούς ρυθμούς, προκειμένου το έργο να ολοκληρωθεί και να παραδοθεί εμπρόθεσμα. Κύριο μέλημά μας, πέρα από την αποκατάσταση του μνημειακού αποθέματος, που αποτελεί υποχρέωση του Υπουργείου Πολιτισμού, είναι να δημιουργήσουμε νέες θέσεις εργασίας. Να συμβάλλουμε αποφασιστικά στην ενδυνάμωση του πολιτιστικού τουρισμού. Η Περιφερειακή Ενότητα του Έβρου είναι ιδανική για να αναπτυχθεί ένα τέτοιο είδος τουρισμού που να οδηγήσει, εν τέλει, στην πολιτιστική επιχειρηματικότητα, στενά συνδεδεμένη με τον πολιτιστικό πλούτο της που είναι μοναδικός».

Λόγω των κοινών μορφολογικών και τυπολογικών χαρακτηριστικών τους, οι τρεις μεταβυζαντινοί ναοί αντιμετωπίζονται ως σύνολο, καθώς διατηρούν αναλλοίωτα

χαρακτηριστικά του α' μισού του 18ου αιώνα και ως προς τον αξιόλογο γραπτό τους διάκοσμο: 1. Ο **Άγιος Αθανάσιος Μεταξάδων**, χρονολογείται στα τέλη του 17ου αιώνα και ο τοιχογραφικός διάκοσμός του, βάσει επιγραφής, τοποθετείται χρονικά μεταξύ των ετών 1692-1697. Πρόκειται για μονόχωρο δρομικό ναό που αναπτύσσεται, εν μέσω, κοιμητηρίου. Ο νάρθηκάς του αποτελεί προσθήκη του 1924.

Εσωτερικό Ναού Αγίου Αθανασίου Μεταξάδων

2. Ο **Άγιος Παντελεήμονας** (ή Αγία Παρασκευή) Παλιουρίου, που ανάγεται στις αρχές του 18ου αιώνα. Πρόκειται για μονόχωρο δρομικό ναό, με χώρισμα για τη διαμόρφωση του νάρθηκα/γυναικωνίτη. Η ασίδα του βήματος διαμορφώνεται

πεντάπλευρη εξωτερικά, ενώ η είσοδος στο ναό γίνεται μέσω δύο ανοιγμάτων, ένα για τον κυρίως Ναό και ένα για το νάρθηκα.

3. **Ο Άγιος Αθανάσιος Αλεποχωρίου**, εντός του παλαιού νεκροταφείου, στα νότια του οικισμού. Ο Ναός, βάσει επιγραφής, χρονολογείται στα 1729 και έχει χτιστεί «επί προϊστορικού τύμβου» ή στη θέση προγενέστερου ναού. Είναι ένας μονόχωρος δρομικός Ναός με τσατμαδένιο χώρισμα για τη διαμόρφωση του νάρθηκα/γυναικωνίτη. Η μεγάλων διαστάσεων κόγχη του ιερού δεν αποκλείεται να προέρχεται από προγενέστερο Ναό, καθώς διασώζει φωτιστική θυρίδα, η οποία μεταγενέστερα κλείστηκε εξωτερικά. Η είσοδος στο Ναό γίνεται από δύο εισόδους.

Άποψη του εξωτερικού του Ναού Αγίου Αθανασίου Αλεποχωρίου

Οι τρεις Ναοί δεν έχουν παράθυρα. Το έργο ολοκληρώνεται με την εγκατάσταση φωτισμού, ηλεκτρισμού – ισχυρών ρευμάτων, πυροπροστασίας και ύδρευσης. Για την πυροπροστασία τους προβλέπεται η εγκατάσταση αυτόματου συστήματος πυρανίχνευσης, χειροκίνητου συστήματος αναγγελίας πυρκαγιάς, φορητών πυροσβεστήρων και απλού υδροδοτικού πυροσβεστικού δικτύου. Συνδέεται, με υπόγεια όδευση, με το δίκτυο ύδρευσης του Δήμου, για την τροφοδοσία του πυροσβεστικού ερμαρίου.

Η Πύλη της Γέφυρας στο Κάστρο Διδυμοτείχου

Το πρόγραμμα αποκατάστασης του Κάστρου των «Διδύμων Τειχών»

Πάγιο αίτημα της τοπικής κοινωνίας του Διδυμοτείχου ήταν η συντήρηση και η αξιοποίηση του Κάστρου των «Διδύμων Τειχών», στο οποίο οφείλει το όνομά της η πόλη. Το Υπουργείο Πολιτισμού ικανοποιώντας το αίτημα της, εκπόνησε τις

αναγκαίες μελέτες με την υποστήριξη ερευνητικού προγράμματος μεταξύ του ΥΠΠΟ και του ΑΠΘ. Τα αποτελέσματα θα παρουσιαστούν στην τοπική κοινωνία μετά και την ομόφωνη θετική γνωμοδότηση του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου.

Βάσει των αποτελεσμάτων του ερευνητικού προγράμματος, τα σοβαρότερα προβλήματα παθολογίας εντοπίζονται στο οικοδομικό συγκρότημα του Κάστρου. Οφείλονται στην φυσική φθορά των υλικών, συνδυαστικά με διαβρωτικούς παράγοντες και την έλλειψη συστηματικής συντήρησης. Πέραν των δομικών και οικοδομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει το οχυρωματικό μνημείο, καταγράφεται και η σοβαρή αισθητική υποβάθμιση, εξαιτίας των αυθαίρετων κατασκευών, ιδιαίτερα έξω από τα τείχη, οι οποίες αλλοιώνουν την αισθητική και ιστορική αξία του. Επίσης, εντοπίζεται περιορισμένη πρόσβαση, λόγω ανεπαρκούς δικτύου διαδρομών, εντός του Κάστρου, αλλά και λόγω έλλειψης σήμανσης και οργανωμένων σημείων εισόδου που καθιστά δύσκολη την περιήγηση για τους επισκέπτες.

Το Κάστρο των «Διδύμων Τειχών», το πιο σημαντικό στην επικράτεια της Θράκης, βρίσκεται στην κορυφή του λόφου Καλέ, που δεσπόζει στην πόλη του Διδυμοτείχου και είναι κατασκευασμένο πάνω σε δεκάδες λαξευτά σπήλαια. Με τη σημερινή του μορφή, χρονολογείται από τον 6ο αιώνα μ.Χ. Στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία, το Διδυμότειχο ήταν σημαντικό κέντρο, εμπορικό, διοικητικό και στρατιωτικό. Η στρατηγική του θέση, δίπλα στον Ερυθροπόταμο και κοντά σε οδικά και υδάτινα δίκτυα, εξυπηρετούσε, από αρχαιοτάτων χρόνων, την προστασία και την επιτήρηση της περιοχής. Οι τρεις κύριες εισοδοί του Κάστρου εξυπηρετούν την πρόσβαση από διαφορετικές κατευθύνσεις της πόλης και συνδέονται με την ιστορική και αρχιτεκτονική εξέλιξή του. Το Κάστρο κατατάσσεται στα σημαντικότερα της Βόρειας Ελλάδας και συγκαταλέγεται στις μεγαλύτερες καστροπολιτείες του ελλαδικού χώρου. Η έκτασή του φτάνει τα 11 εκτάρια. Οι πύργοι και τα τείχη, με διαφορετικές μορφές και γεωμετρίες, καταδεικνύουν τις φάσεις κατασκευής και τις προσθήκες ανά εποχή. Η οχύρωση είναι προσαρμοσμένη στη γεωμορφολογία του εδάφους. Σχηματίζει ένα ακανόνιστο ελλειψοειδές σχήμα με βασικά στοιχεία την τάφρο, το προτείχισμα, τα τείχη και τους πύργους. Οι γραμμές άμυνας ενισχύονται από τη φυσική κλίση του λόφου, με τα απότομα πρανή να λειτουργούν ως φυσική προστασία. Στη δυτική πλευρά, κοντά στον Ερυθροπόταμο, διασώζονται υπολείμματα της ποτάμιας οχύρωσης.

Η διατήρηση του Κάστρου απαιτεί άμεσες επεμβάσεις αποκατάστασης προκειμένου να διασφαλιστεί η στατική επάρκεια των κατασκευών, να αναδειχθεί η πολιτιστική αξία του μνημείου και να ενισχυθεί η επισκεψιμότητά του. Προτεραιότητα δίνεται σε επεμβάσεις στις εισόδους του Κάστρου, στις διαδρομές

και στον περιβάλλοντα χώρο του. Οι επεμβάσεις αφορούν στην Πύλη Γέφυρας και στην Πύλη Αγοράς, δύο σημαντικά σημεία της οχύρωσης, με διαδοχικές μετασκευές, η τελευταία στην οθωμανική περίοδο. Η Πύλη της Γέφυρας, συνδεόταν με την αγροτική ενδοχώρα μέσω της γέφυρας του Ερυθροπόταμου. Η Πύλη της Αγοράς αποτελεί την κύρια είσοδο του Κάστρου. Είναι η πιο οχυρωμένη, λόγω της εγγύτητας με τον οικιστικό ιστό, και συνδέεται με την επέκταση της πόλης, εκτός των τειχών.